

Põllumajandustootjate teabe-, koolitus- ja nõustamisvajadus

Uuringu ülesehitus

Vajadused majanduse, nõuetele vastavuse,
maaparanduse valdkonnas

Maaelu Arengu Instituut & EMÜ Majandus- ja sotsiaalinstituut

Teemad

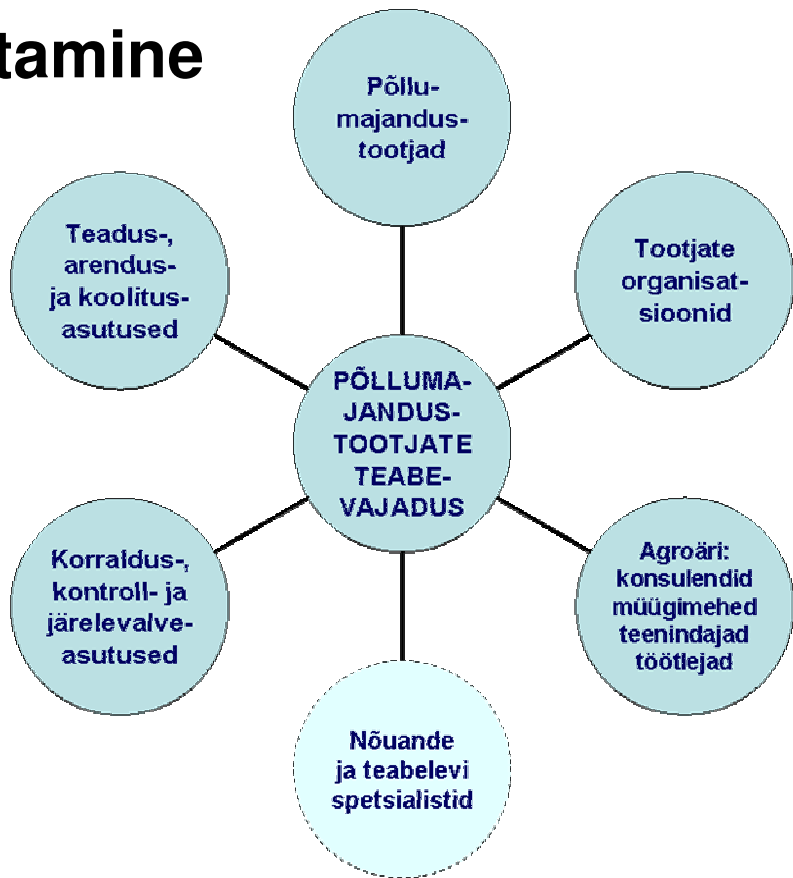
- Uuringu tegijad ja ülesehitus
- Valik kirjaliku küsitluse tulemusi (eraldi esitlus)
- Üldistusi koolitusvajadusest (eraldi esitlus)
- Vajadused majanduse valdkonnas
- Vajadused nõuetele vastavuse valdkonnas
- Vajadused maaparanduse valdkonnas
- Poliitikad erineva suurusega tootjatele,
Tootjate organisatsioonide arendamine,
Toimiv ja arusaadav seadusandlus,
Infolevi planeerimine ja koordineerimine

Uuringu tegijad

- Tellija EV Põllumajandusministeerium
- Teostaja Maaelu Arengu Instituut koostöös EMÜ Majandus- ja sotsiaalinstituudiga
- Maaelu Arengu Instituut:
Inga Kalvist, Kairi Kell, Indrek Kärner,
Ülar Loolaid, Lea Pruks, Lea Sudakova
- EMÜ Majandus- ja sotsiaalinstituut:
Jüri Lehtsaar, Maire Nurmet, Anne Põder,
Rando Värnik, Peedu Zeiger

Vajaduse selgitamine

- Vajaduse tervikpilt
formeerub erinevate gruppide
arusaamiste integreerimisel
tervikusse
 - Teadvustatud
vajadus
 - Teadvustamata
vajadus

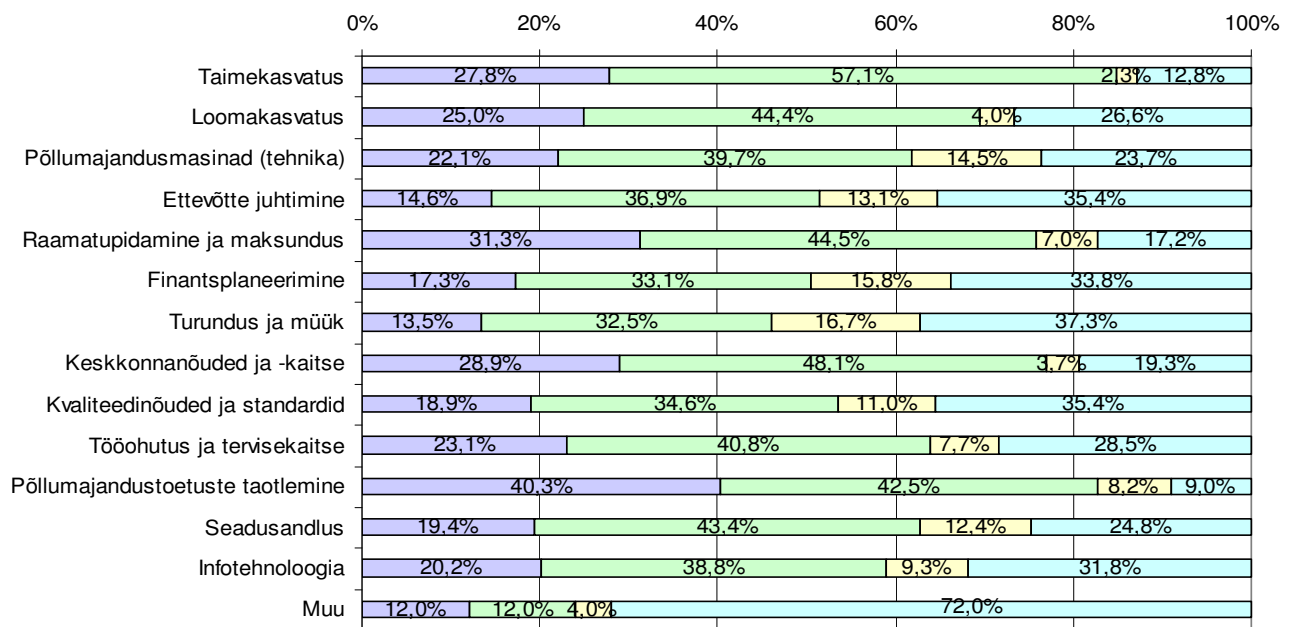

Erinevad alluuringud vajaduse selgitamiseks

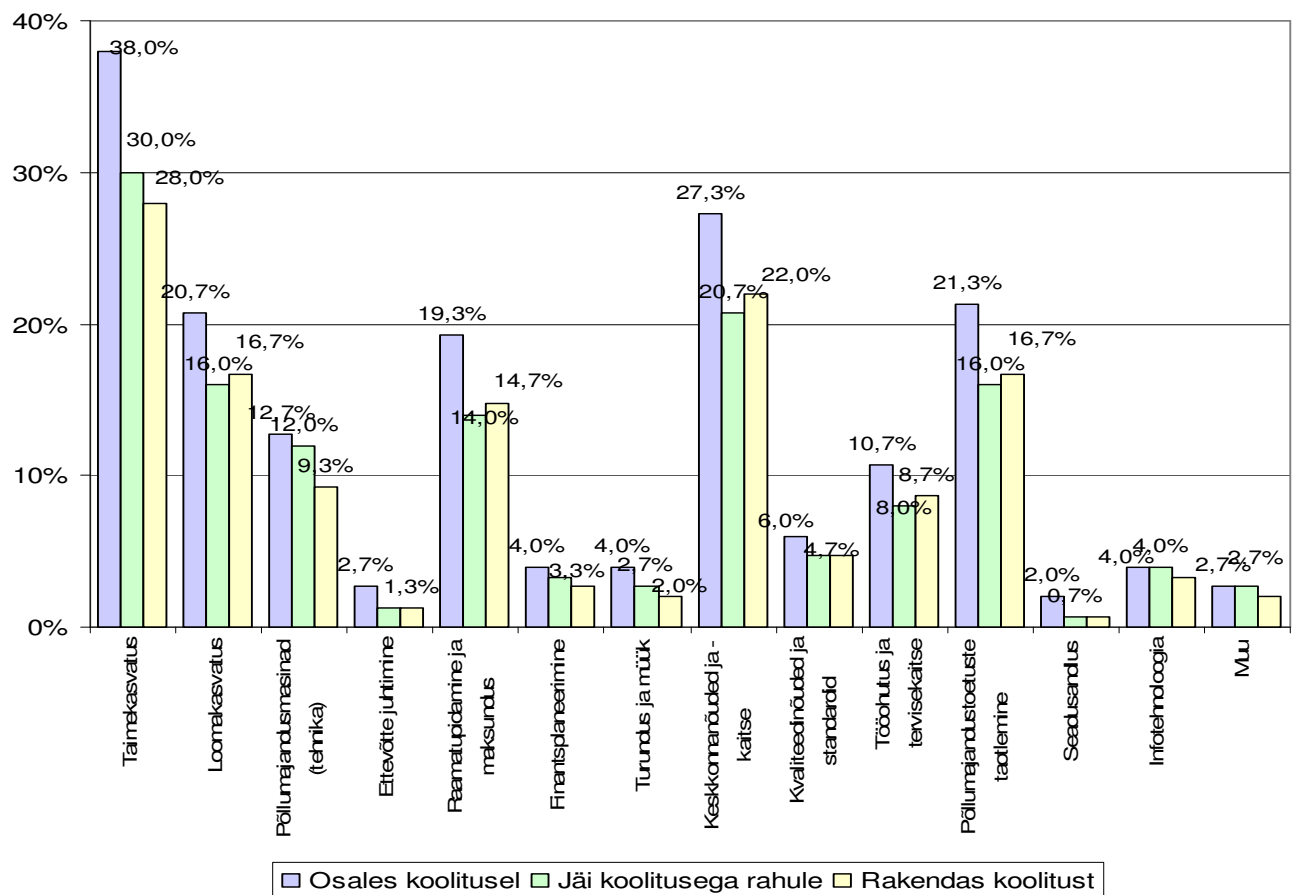
- põllumajandustootjate kirjalik küsitlus: struktureeritud küsimustik
- põllumajandustootjate suuline küsitlus: poolstruktureeritud intervjuud
- tootjate organisatsioonid: küsimustikud ja intervjuud
- tootjatega tihedalt kokku puutuvad spetsialistid, professionaalid - konsulendid, müügimehed, teenindajad: intervjuud
- rakendus-, korraldus- ja järelvalveasutuste spetsialistid, kelle tegevus mõjutab põllumajandustootmist: intervjuud
- põllumajandusega seotud teadus- ja arendusasutused: küsimustik ja intervjuud
- põllumajandusliku suunitlusega koolitusasutused: intervjuud
- nõuande- ja teabelevi teenistuse spetsialistid – uuringut ei olnud kavandatud, ent vajadus seda spetsialistide gruppi eraldi käsitleda kujunes töö käigus ja andmed kogunesid erinevatest küsitlustest

Vajadused majanduse valdkonnas

Teabe, nõuande, koolituse kättesaadavus

Ettevõtte töötajate osalemine koolitustel viimasel kolmel aastal

Vajadus majanduse valdkonnas - nõustamine

1. Ettevõtte kompleksne strateegiline analüüs põllumajandustootmise kõrvale uute tegevusvaldkondade arendamiseks ehk maamajanduse mitmekesistamiseks, (vajalik mahukas konsulentide koolitusprogramm)
2. Ettevõtte juhtimine (ka siin vajalik konsulentide koolitusprogramm)
3. Finantsplaneerimine koos ettevõtte peamiste tegevusvaldkondade tasuvuse (efektiivsuse) hindamisega, äritegevuse planeerimisega, investeeringute kavandamisega
4. Turundus, turustamine
5. Ühistegevus, majanduslik koostöö
6. Seadusandlus
7. Töötajate motiveerimine ja töö tasustamine (palgakorraldus)
Väiketootjad suhtuvad sageli enesetäiendamisse ja nõuande kasutamisse passiivselt. Huvi suurendamiseks võiks investeeringutoetuste saamisel ühe hindamiskriteeriumina arvestada ka enesetäiendamist ja nõuandeteenuse kasutamist viimasel aastal.

Vajadus majanduse valdkonnas - koolitus

1. Üldine ettevõtluskoolitus koos uute tegevusvaldkondade käivitamiseks vajaliku äri planeerimise alustega
2. Üldine finantsmajanduskoolitus (raamatupidamine, finantsanalüüs, tasuvuse hindamine, finantsplaneerimine)
3. Juhtimiskoolitus (nii ettevõtte/ organisatsiooni kui personali juhtimine). Tegelikult on vajadus ka tootmisjuhi tasemekoolituse järele (madalam aste rakenduskõrgkoolides, kõrgem tase EMU-s)
4. Turundus ja müük
5. Seadusandlus, maksud
6. Palgakorraldus

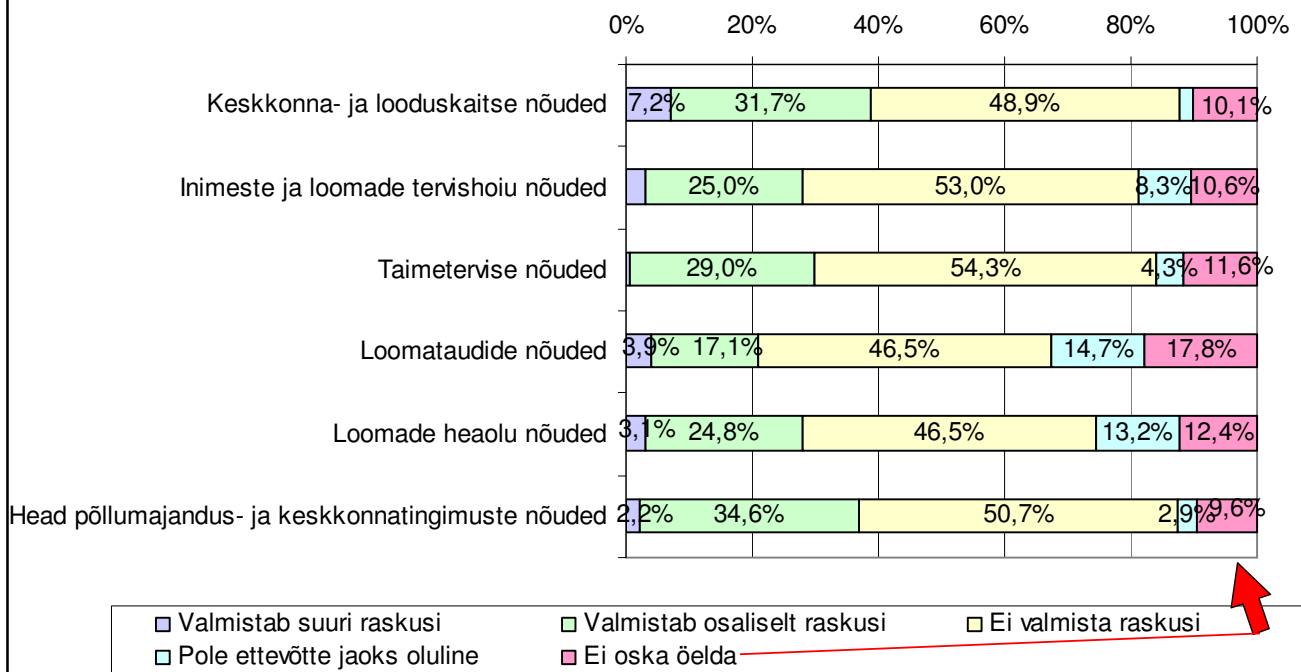
Väiksematele ettevõtetele on vajalik üldisem ja laiapõhjalisem koolitus elementaarsete teadmiste saamiseks, suurematel ettevõtetel domineerib vajadus kitsamalt spetsialiseeritud lühemate süvakoolituste järele. Väiksemad tootjad ei tunneta ise adekvaatselt oma koolitus- ja nõustamisvajadust.

Vajadus majanduse valdkonnas - uuringud

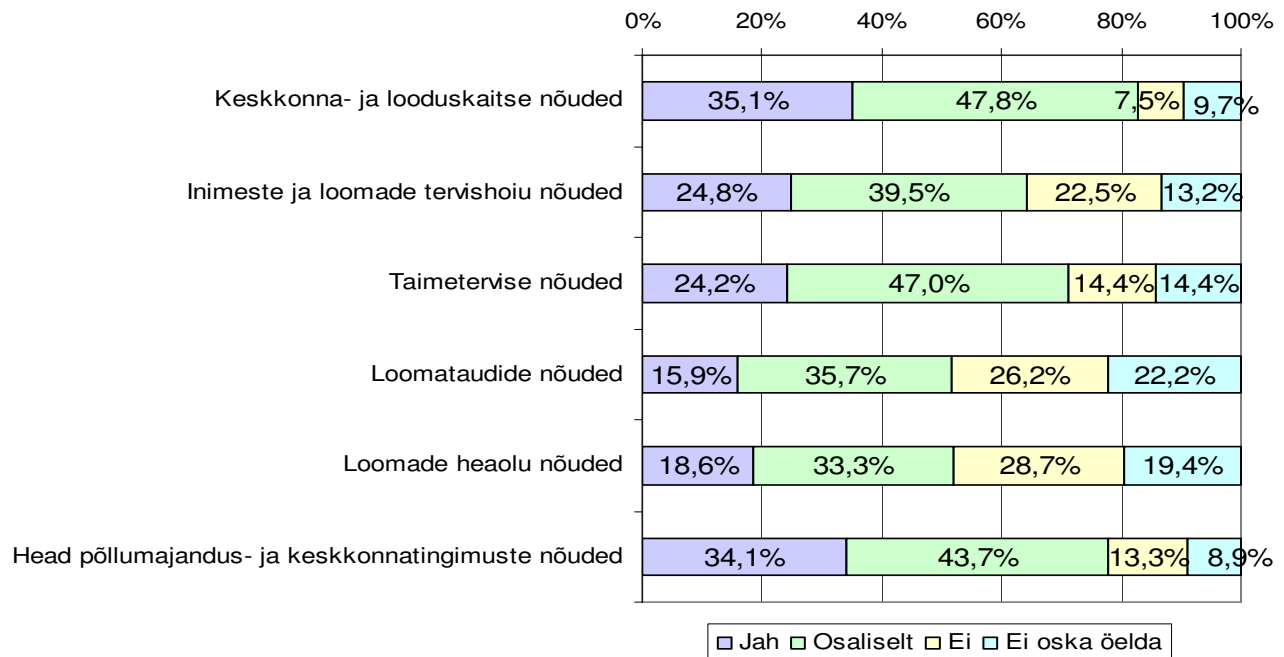
1. Turu-uuringud
2. Tootmise tasuvuse uuringud nii maakonniti kui tootmisharuti
3. Konkurentsivõime uuringud, sealhulgas ettevõtete seisundi monitooring
4. Mittepõllumajanduslike maaettevõtete nõustamis- ja koolitusvajaduse uuringud
5. Poliitiliste ja ettevõtte juhtimisotsuste mõjude uurimine
6. Erinevate tehnoloogiate võrdlevad analüüsid

Vajadused nõuetele vastavuse valdkonnas

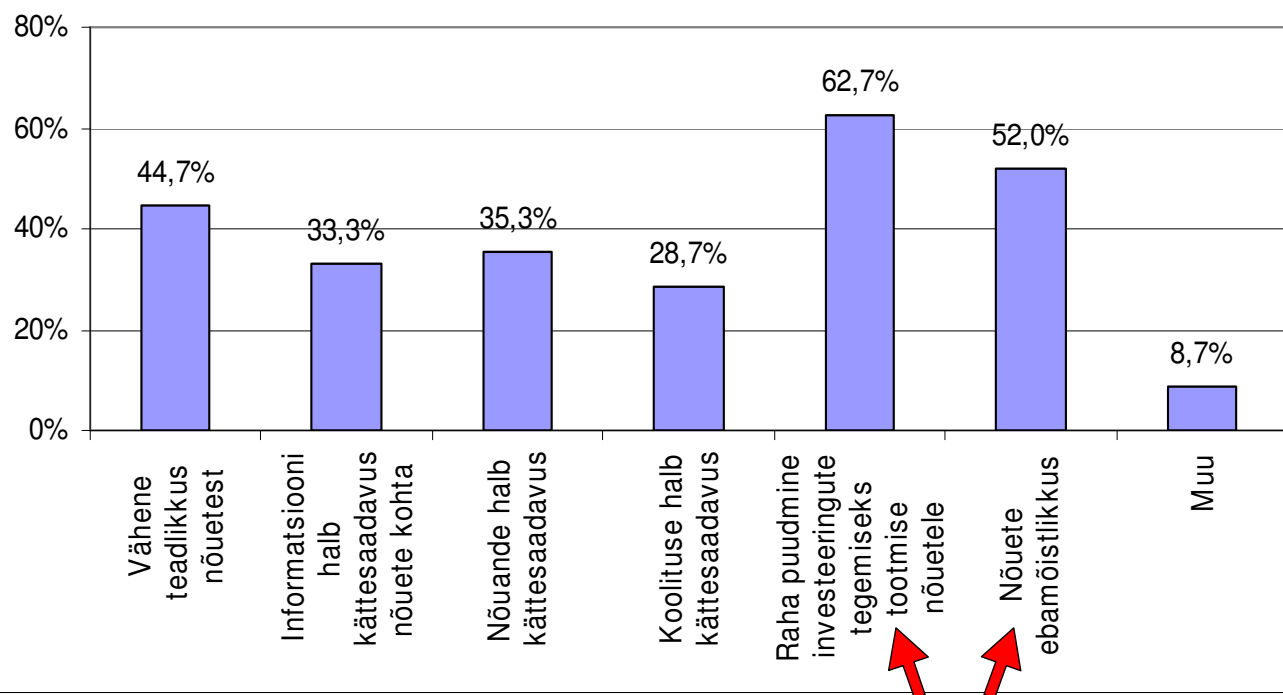
Nõuetele vastavus – milline osa tekitab raskusi

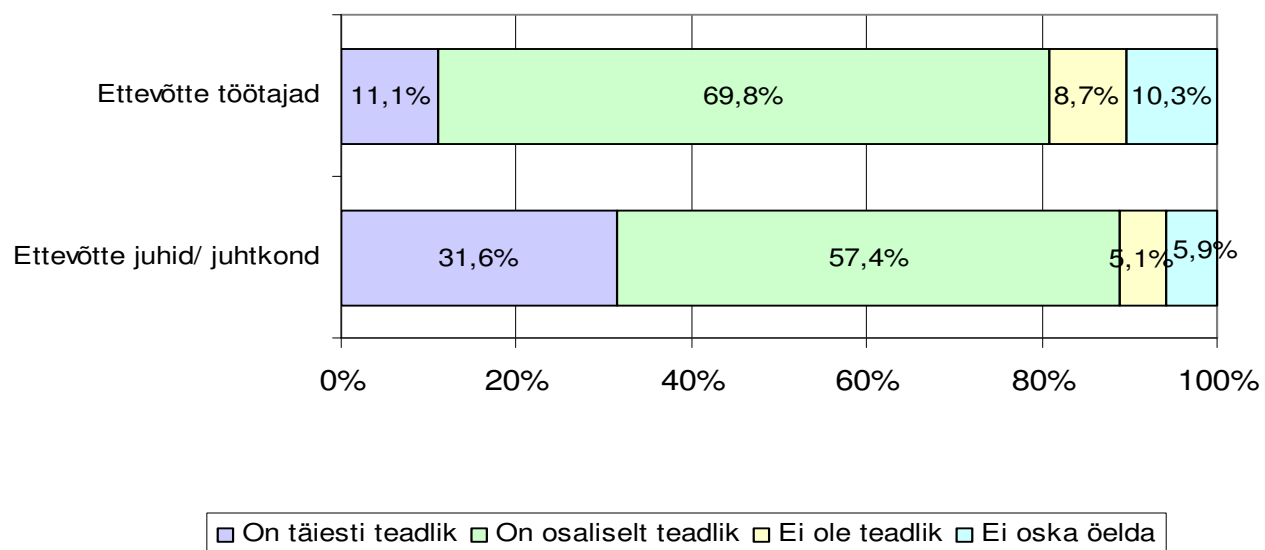
Vajadus teabe, koolituse, nõuande järele seoses uute nõuetega

Mis tekitab raskusi uute nõuete järgimisel

Tegelik töötegija on kohustuslike majandamisnõuetega vähem kursis

Palju takistusi nõuetele vastavuse teel

- Nõuetele vastavuse valdkonnad – pooltele ei valmista probleeme, aga samas ...
- Teadlikkus on ebapiisav, info on raskesti kättesaadav
- Paljud peavad uusi nõudeid ebamõistlikuks
- Tootjal tuleb rakendada uusi nõudeid, mis ei ole otseselt seotud konkurentsivõimega
- Uute nõuete täitmine nõuab investeringuid, aga raha on puudu (Eesti tootja investeerimisvõime võrreldes Euroopa tootjaga on tunduvalt väiksem)
- Ebapiisavad teadmised ja oskused seaduse tundmises ja taotluste täitmises
- Ebapiisavad teadmised ja oskused juhtimisest
- Puudus kvalifitseeritud tööjõust
- **Ettevõtte omanik teeb küll investeringu, aga nõuetele vastavuse tegeliku täitmise otsustab lõpptegija (töö teostaja)**
- Koolitajad ja konsulendid pole valmis

Vajalik on programmiline lähenemine nõuetele vastavusega seotud muutuste elluviimisel

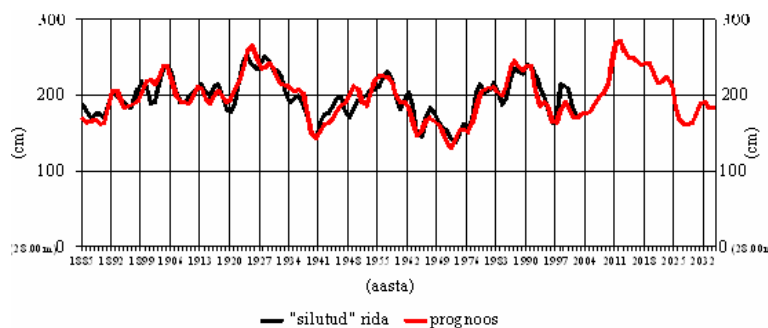
- Koolitusprogrammid konsulentidele ja koolitajatele
- Kujundada koolitusprogrammid tootjatele arvestades erinevaid tootmissuundi, tootjate suurust, erinevaid töötajate gruppe, erinevat teadlikkust, vajadusel täiendavad rakendusüriingud
- Koostada teadvustamise ja nõustamise tegevuskava, kujundada nõustamistooted
- Koostada käsikirjad ja kirjastada trükiste sari (erinevad teemad, erineva põhjalikkusega, sh. juhendid konsulentidele)
- Programmi terviklik kavandamine, juhtimine ja koordineeritud elluviimine

Vajadused maaparanduse valdkonnas

Vajadus maaparandussüsteemide uuendamiseks

- Põllumajandustootjad pole oma vastustes maaparanduse teemat esile tõstnud – paljude jaoks on vajadus teadvustamata
- Probleemile ja vajadusele juhtisid tähelepanu maaparandusbüroo, Eesti Maaparandus-ja Veeühistute Keskliidu ja maaparandusseltside esindajad
- Maaparandussüsteemi hooldus nõuab kulutusi, mida tootja pole valmis tegema (teised asjad on tähtsamad)
- Osadel juhtudel ei kuulu maa tootjale, renditud või kasutusvalduses oleva maa tuleviku suhtes pole tootjal kindlust
- Kuival ajal on võimalik teha maaparandussüsteemi

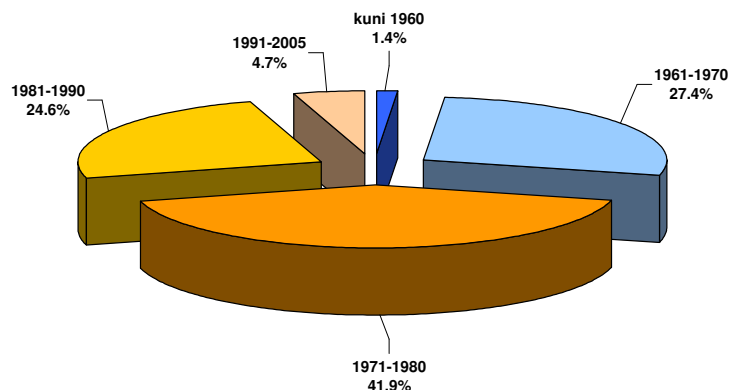
Maaparandusega läheb kiireks!

On kuivad ajad
ja märjad ajad:
Peipsi järve veetaseme
prognoos ja tegelik seis

Maaparandussüsteemide
eluring hakkab täis saama:

Eestis asuvate
süsteemide ehitusaeg

Näiteid kuivendussüsteemi häiretest

Kui maaparandussüsteem ei toimi:
siin oli 15 aastat tagasi põllul veeloik

Kui maaparandussüsteem on lõhutatud:
Majad endisel põllul

Kui eesvool ei tööta: üleujutus
Ida-Virumaal augustis 2003

Fotod: Tartu Postimees, SL Õntuleht, Peeter Lilleväli, Ülar Loolaid

Kui seadus ei tööta

Hinnatakse **taotlust** kui sellist, mitte maa kuivenduse vajadust ja maaparandussüsteemi tegelikku seisundit. Ei ole võimalik suunata investeringuid **lähtuvalt tegelikust vajadusest**

meetme 3.4 "Integreeritud maaparandus" tingimused

Taotluse hindamise kriteeriumid

Kriteerium ¹	Väärtus
1. 1.1 Taotlejaks on mittetulundusühing	2 punkti
2. 2.1 Vähemalt üheks tegevuseks on rekonstrueerimine	3 punkti
2.2 Tegevuseks on uuendamine või uuendamine ja ehitamine	2 punkti
2.3 Tegevuseks on ainult ehitamine	1 punkti
3. 3.1 Investeeringuobjektiks on kas lisa 1 punktis 1.3 toodud investeeringuobjekt või vähemalt neli lisa 1 toodud investeeringuobjekt	5 punkti
3.2 Investeeringuobjektideks on vähemalt kolm lisa 1 toodud investeeringuobjekt, välja arvatud lisa 1 punktis 1.3 toodud investeeringuobjekt	4 punkti
3.3 Investeeringuobjektideks on vähemalt kaks lisa 1 toodud investeeringuobjekt, välja arvatud lisa 1 punktis 1.3 toodud investeeringuobjekt	3 punkti
3.4 Investeeringuobjektideks on ainult üks lisa 1 punktides 1.1-1.9 toodud investeeringuobjekt, välja arvatud lisa 1 punktis 1.3 toodud investeeringuobjekt	2 punkti
3.5 Investeeringuobjektiks on ainult lisa 1 punktis 2.1 toodud investeeringuobjekt	1 punkti

¹ Igast punktist valitakse üks kriteerium.

Programm maaparandussüsteemide uuendamiseks

- Investeeringutoetus maaparandussüsteemide rekonstrueerimiseks
- Süsteemide hooldus – teha pakilisi töid enne kui on hilja. Hooldamata süsteem laguneb kiiresti, hoolduse kulud ~5000 kr/ha, rekonstrueerimiskulud 50000-60000 kr/ha.
- Toetus maaparandusühistute käivitamiseks
- Koolitus- ja nõustamistugi maaparandusühistute liikmetele
- Probleemi ja maaparanduse vajaduse teadvustamine põllumajandustootjatele
- Riigi ülesanded eesvoolude hooldamisel ja tegutsemisel kohustusliku ühistu liikmena
- Seadusandluse korrastamine
- Programmi planeerimine ja juhtimine,
- Vajadusel täiendavad uuringud, sh. ühistu kui organisatsiooni toimimise tõrgete selgitamiseks
- Ehitusvõimsused ja oskustööjõud?
– kas ka võimalus maapiirkonna ettevõtlusele

Poliitikad erineva suurusega tootjatele
Tootjate organisatsioonide arendamine
Toimiv ja arusaadav seadusandlus
Infolevi planeerimine ja koordineerimine

Poliitikad erineva suurusega tootjatele

- **Väike, keskmine ja suur tootja** on erinevad. Neil on erinevad vajadused ja võimalused.
- Organisatsioonidel ei ole praegu ühtset arusaamist piiridest väikese, keskmise ja suure vahel.
- Vajalik on algatada arutelu ja kokku leppida väikese, keskmise ja suure tootja olemuses ja nende vahelistes piirides.
- Kujundada poliitikad, mis arvestavad enam erinevate suurusgruppide vajadusi ja võimalusi.

Tootjate organisatsioonide arendamine

- Tootjate organisatsioonidel on tekkinud **uus roll** – olla **sotsiaalpartner**.
- See tegevus nõuab lisatööd, lisaressurssi, lisaoskusi. Paljudel organisatsioonidel seda napib. Nad ei suuda täita oma uut rolli.
- Viia läbi täiendav organisatsioonide uuring ja selle alusel kujundada organisatsioonide arendamise programm.

Toimiv ja arusaadav seadusandlus

- Põllumajanduspoliitika meetmed ja toetused on oluliseks faktoriks, mis mõjutavad tootja tegutsemist ja käitumist. Toetuse taotluste esitamise tähtajad on olulisemad põllumehe tegevust suunavad tegurid kui ilm. Osad taotluste esitamise tähtajad kattuvad kiirete hooajatöödega.
- Osad tootjad vajavad rohkem informatsiooni ja abi taotluste vormistamisel. Uksi ei riski, sest eksimuse hind on liiga suur.
- Tootjaid häirivad seadusandluse puudujäägid. Probleeme tekitab määruste erinev tõlgendamine (50 puud) ja ebapiisav kommunikatsioon. Talunike vähese informeerituse tõttu tekivad probleemid, millel on majanduslikud ja õiguslikud tagajärjed.
- Vajalik informatsioon ei jõua alati arusaadaval kujul või õigel ajal ka konsulentideni, kes peaksid tegelema tegeliku info jaotamisega.
- Tootjad tunnevad puudust seadusinfost/ turuinfost, mis on vajalik aastaplaanide ja pikemaajaliste plaanide tegemiseks
- Rohkem selgust ja informatsiooni seaduste ja määruste kohta.

Infolevi planeerimine ja koordineerimine 1

- Riik on nõuande- ja informatsiooni turul olulise mõjuga tegija. Ta on nii tellija rollis kui ka teostaja rollis.
- Info levitamise planeerimine, info levitamise korraldamine ja tegelik info levitamine ei arvesta piisavalt asjaoluga, et on olemas erinevad tootjate grupid koos erinevate arusaamiste, vajaduste, võimaluste ja piirangutega. Paiguti ei arvestata piisavalt, et iga tegevus on protsessiline, mis nõuab oma aja.

Näide hankest - 15 päeva jooksul tuleb:

- koostada teabepäevade sisuline kava,
- leida lektorid,
- koostada jaotusmaterjalid
- leida seminaride läbiviimiseks ruumid
- kalkuleerida kulud
- esitada pakkumine
- sõlmida tellijaga leping
- kuulutada välja teabepäevad ja komplekteerida grupid
- viia läbi koolitused

Meie 11 .09.2006

4. Peamised tingimused tellitavale tööle

- 4.1. Tuleb läbi viia kuus ühepäevast ... seminari RAK meetme n.n. muudatuste ja meetmest n.n. toetuste taotlemise tingimuste kohta.
- 4.2. Seminaride läbiviimise kohtadeks peavad olema Haapsalu, Rapla, Viljandi, Jõhvi, Jõgeva ja Võru. Kooskõlastatult Põllumajandusministeeriumiga on võimalik toimumiskohta muuta.
- 4.3. Koolitused peavad olema läbi viidud enne 25. septembril 2006. a.
- 5.1. Pakkumised palume esitada Põllumajandusministeeriumi e-posti aadressil hanked@agri.ee või tuua Lai 39/41, tuba 117 hiljemalt 13. septembril 2006. a.
- 5.3. Edukaks tunnustatakse pakkumise kutses esitatud nõuetele vastavate pakkumiste hulgast madalaima hinnaga pakkumine.

Infolevi planeerimine ja koordineerimine 2

- Tootja ajalised võimalused on piiratud, ta ei saa käia piiramatul arvul erinevatel infopäevadel.
- Nõuanne ja riigi info (teabelevi?)
 - on suunatud ühele ja samale sihtrühmale – põllumajandustootjale ja maaelanikule,
 - toimivad samad kommunikatsiooni seaduspärad,
 - eesmäärke, ettevalmistust, tegevusi kooskõlastatakse ühe ametkonna piires ebapiisavalt.
- Kavandada ja koordineerida samale sihtgrupile suunatud info pakkumise tegevusi. Koolitus algab sihtgrupi vajaduse selgitamisest ja koolituskava koostamisest.
- Korraldada hankeid, kus üheks valikukriteeriumiks on pakutava töö kvaliteet.

Täname tähelepanu eest!